

Finansdepartementet, Økonomiavdelingen
Akersgt. 40, Postboks 8008 Dep.
0030 Oslo

Deres ref:

Vår ref: 2007/1300//GGY

Dato: 21.08.2007

Sak: Høringsuttalelse til

1. ”Utkast til Norges strategi for bærekraftig utvikling” og

2. ”Notat om videreutvikling av bærekraftindikatorne”

Vi viser til informasjon på Finansdepartementets hjemmesider om offentlig høring av de to ovennevnte dokumenter, samt telefonsamtale med sekretariatsleder Avdelingsdirektør Knut Thonstad der vi fikk forlenget frist for tilbakemelding til 23.08.07.

Del 1. Kommentarer til ”Utkast til Norges strategi for bærekraftig utvikling”

Senter for økologisk økonomi og etikk mener en av de viktigste utfordringene verden nå står ovenfor, i forhold til bærekraftig utvikling, er klimaendringene. Ifølge Det Internasjonale Klimapanel (IPCC) og en rekke andre forskningsmiljø er det to hovedårsaker til klimaendringene; størst effekt har utslipp av klimagasser og deretter følger forbruk eller endret bruk av landarealer. Hvis vi skal kunne stabilisere de menneskeskapte klimaendringene må vi derfor fokusere på begge disse årsakene samtidig.

Postadresse:	Saksbehandler: Gunhild Gylland	Telefon: 75 51 76 52
Høgskolen i Bodø	Avdeling: Handelshøgskolen i Bodø	Sentralbord: 75 51 72 00
8049 BODØ	E-post: postmottak@hibo.no	Telefaks.: 75 51 74 57
	Internett: www.hibo.no	

1.1 Svak versus sterk bærekraftig utvikling

”Utkast til Norges strategi for bærekraftig utvikling”, heretter kalt Utkast, bygger på Brundtland-kommisjonens definisjon av bærekraftig utvikling. Det som her skal være bærekraftig er den menneskelige velferd. For å opprettholde eller øke velferden må den samlede ressursbase minst opprettholdes over tid (s. 8 i Utkast). I økonomisk teori kalles dette svak bærekraftig utvikling. Vi mener bruk av denne definisjonen på bærekraftig utvikling ikke er tilstrekkelig i kampen mot klimaendringene. Svak bærekraftig utvikling åpner opp for substitusjon mellom de ulike innsatsfaktorene i økonomien inkludert naturressurser. Naturen, herunder klima sikres dermed ikke bærekraft i seg selv.

I kampen mot klimaendringene må naturen selv sikres bærekraft. Da må som minimum benyttes økonomiens sterke bærekraftige utvikling (man kan i prinsippet også gå ennå lenger - til meget sterk bærekraft, men det vil ikke bli diskutert her.) Naturen og økonomien må ses på som to atskilte enheter, der begge skal være bærekraftige hver for seg. I situasjoner der man må velge mellom disse to enhetene, bærekraftig økonomi eller natur, må man se på hvor fundamentale naturressurser det er snakk om å eventuelt redusere. Klimaet er irreversibelt. Økonomien er det ikke.

1.2 Volum i produksjon og forbruk

Ved å legge sterk bærekraftig utvikling til grunn vil man se at vekst i velferd som ikke skal skje på bekostning av klimaet er svært vanskelig å få til. En stabilisering av velferd, tradisjonelt målt gjennom BNP, sikrer heller ikke nødvendigvis et bærekraftig klima. Som det heter i kapittel 4.1 i Utkast så er det behov for endret produksjons- og forbruksmønster. Men det er svært viktig at dette ses i sammenheng med *volum* i produksjon og forbruk. Senter for økologisk økonomi og etikk mener det generelt er et nærmest totalt fravær av fokus på volum. Selv om vi klarer å endre produksjon og forbruk mot mindre miljøbelastende ”løsninger”, så går vinninga opp i spinninga hvis volum i produksjon og forbruk ikke reduseres. Et eksempel er Norges petroleumsproduksjon. Vi produserer stadig mindre forurensende, men fordi produksjonen øker så øker den totale miljøbelastningen både på produksjons- og konsumentensiden.

1.3 Norge som oljenasjon og begrensning i internasjonale avtaler

Senter for økologisk økonomi og etikk er av den oppfatning at det er et paradoks at Norges rolle som verdens 3. største eksportør av petroleum overhodet ikke problematiseres i forhold til klimaendringene. Det finnes en gitt mengde petroleum i verden. Ved å utvinne petroleum på norsk sokkel bidrar Norge til å øke den totale mengde petroleum tilgjengelig i verden. Gjennom vår eksport av petroleum bidrar vi i dag med opp mot 3 % av de totale utslipp av CO₂. I Kyoto-protokollen er ikke dette Norges ansvar, men konsumentens ansvar. Den viktigste enkelt-årsaken til klimaproblemet er forbrenning av fossile brensler. Den mest effektive enkelt-handlingen for å stabilisere klimaet er en reduksjon av tilgjengelige fossile brensler.

Vi støtter de anstrengelser som nå gjøres internasjonalt for å få en forpliktende og god oppfølger til Kyoto-protokollen. Det fritar oss imidlertid ikke for muligheten til å handle unilateralt. En internasjonal avtale vil bestandig være et minste felles multiplum. Å satse alt på dette kortet kan vise seg skjebnesvangert for klimaet. Alle som tar klimatrusselen på alvor har et ansvar for selv å handle - raskt. Dette gjelder ikke minst oljenasjonen Norge. Dette vil ikke svekke, men styrke forhandlingene om en ny internasjonal avtale.

Del 2. Kommentarer til ”Notat om videreutvikling av bærekraftindikatorne”

2.1 Svak versus sterk bærekraftig utvikling

I ”Notat om videreutvikling av bærekraftindikatorne”, heretter kalt Notat, side 2, heter det: ’En bærekraftig utvikling fordrer et stabilt eller økende velferdsnivå.’ I følge kommentaren vår i Del 1 ovenfor er dette definisjonen på svak bærekraftig utvikling. Dette er utilstrekkelig i kampen mot klimaendringene. Klimaet må være bærekraftig i seg selv, og ikke som en innsatsfaktor for å nå målet om et stabilt eller økende velferdsnivå. Senter for økologisk økonomi og etikk mener definisjonen som benyttes på bærekraftig utvikling gjør at Norge ikke bidrar i kampen mot klimaendringene, men derimot akselererer en allerede meget negativ utvikling.

2.2 Kjennetegn ved gode indikatorer

I Notat side 2 nevnes de åtte kjennetegn som legges til grunn for gode bærekraftsindikatorer. Vi har kommentarer til tre av disse.

Nr. 4 Bærekraftig utvikling er et globalt ansvar. Indikatorsettet bør derfor i størst mulig grad være sammenlignbart med andre lands indikatorsett.

Vår kommentar: Norge er i en særstilling i verden når det gjelder økonomisk mulighet til å gjøre noe med våre egne utslipp, produksjons og forbruksmønstre. Andre lands indikatorsett bør ikke representere noen fasit, hvis vi har muligheten til å bidra mer og med andre virkemidler. Vi bør i større grad fokusere på muligheten for å påvirke andre land med ambisiøse mål og indikatorer.

Nr. 5 Det må finnes et solid sett med lite kontroversielle bakgrunnsdata for indikatorsettet.

Vår kommentar: Klimatrusselen er gjennom sin alvorlighetsgrad kontroversiell. Vi mener derfor vi trenger nye og kontroversielle indikatorer. Eksempel kan være økologisk fotavtrykk, eller Norges bidrag til globale CO₂ utslipp gjennom eksporterte fossile brensler.

Nr. 8 Det bør være mulig å analysere utviklingen eller sette opp scenarier på bakgrunn av indikatorene. Det er en fordel om de lar seg framskrive og kople til økonomiske modeller (...).

Vår kommentar: Det heter på side 8 i Notat at miljøorganisasjoner flere ganger har foreslått økologisk fotavtrykk som indikator. Dette er blitt forkastet fordi begrepet er beheftet med metodiske svakheter. Vi støtter miljøorganisasjonene i at økologisk fotavtrykk bør inkluderes som indikator, og mener det bør fokuseres mindre på økonomiske marginalistiske modeller som gjennom sine forutsetninger selv er beheftet med betydelige svakheter.

2.3 Kommentar til indikator 3:

Norske utslipp av klimagasser relatert til Kyotomålet.

Senter for økologisk økonomi og etikk mener Kyotomålet er altfor lite ambisiøst i forhold til de alvorlige utfordringen vi står ovenfor. Ved å innføre sterk bærekraftig utvikling som basis for vår politikktutforming, vil vi få helt andre målsettinger i tråd med de reelle klimautfordringen.

I ”Utkast til Norges strategi for bærekraftig utvikling” s. 41 heter det forøvrig at Norge skal overoppfylle Kyotoavtalen med 10 pst, og at Norge skal være karbonnøytral i 2050. Vi forventer at nye vedtatte mål inkluderes i indikatorsettet så raskt som mulig.

Professor Stig Ingebrigtsen
Senter for økologisk økonomi og etikk
Handelshøgskolen i Bodø
8049 Bodø
Tlf: 75 51 72 00

Stipendiat Heidi Rapp Nilsen
Senter for økologisk økonomi og
etikk
Handelshøgskolen i Bodø
8049 Bodø
Heidi.rapp.nilsen@hibo.no
Tlf: 41 68 82 07